

Analýza vývoje příjmů a výdajů domácností ČR v 1. – 3. čtvrtletí 2024

Důvod zpracování:

Průběžné monitorování aktuální
situace hospodaření domácností

Obsah:

I. Textová část
II. Tabulková příloha

Zpracoval:

Sekce ekonomická a provozní
Oddělení koncepcí, analýz příjmů a statistik

Datum zpracování:

31. ledna 2025



Praha 2025

I.

TEXTOVÁ ČÁST



OBSAH

Metodika a zdroje použitých dat	1
A. Hlavní poznatky z analýzy	2
B. Vývoj rozhodujících skupin příjmů, životních nákladů, výdajů, úvěrů a úspor domácností	4
1. Příjmy domácností	4
1.1 Základní charakteristika	4
1.2 Mzdy	6
1.3 Sociální příjmy	13
1.4 Ostatní příjmy	21
2. Spotřebitelské ceny a životní náklady	23
3. Peněžní výdaje, úvěry a úspory domácností	26
3.1 Peněžní výdaje	26
3.2 Peněžní úvěry	27
3.3 Úspory	29
C. Vývoj na počátku 4. čtvrtletí 2024 a predikce na další období	31

METODIKA A ZDROJE POUŽITÝCH DAT

Makroekonomické zhodnocení vývoje spotřebitelských cen, peněžních příjmů, výdajů, bankovních vkladů a úspor (investic) domácností vychází z dat Českého statistického úřadu (dále ČSÚ), databáze ARAD České národní banky (dále ČNB), Asociace pro kapitálový trh (dále AKAT), České leasingové a finanční asociace (dále ČLFA), Czech Banking Credit Bureau (dále CBCB), vlastní databáze Ministerstva práce a sociálních věcí (dále MPSV) a České správy sociálního zabezpečení (dále ČSSZ). Využity byly také výsledky šetření v rámci Informačního systému o průměrném výděлку (dále ISPV). Od ČSÚ byla převzata rovněž data o hrubém domácím produktu (pokud není uvedeno jinak, tak HDP není sezónně očištěn o nestejný počet pracovních dní) a úhrnné produktivě práce.

V kapitole 1.1 je zdrojem dat k sociálním dávkám v rámci běžných příjmů domácností databáze národních účtů ČSÚ. Tento údaj je z důvodu odlišné metodiky a obsahu nesrovnatelný s údaji MPSV obsaženými v kapitole 1.3. Údaj o celkových sociálních transferech domácnostem publikovaný v kapitole 1.1 například zahrnuje imputovaný státní příspěvek na zdravotní pojištění za osoby, za něž je plátcem stát, dále zvláštní sociální dávky pro příslušníky ozbrojených sil při skončení služebního poměru nebo sociální dávky poskytované mimo vládní programy sociálního zabezpečení.

Analýza mzdového vývoje byla zpracována na základě údajů ČSÚ. Průměrná mzda byla vykazována na přepočtené počty zaměstnanců (zohledňující délku pracovního úvazku) v celém národním hospodářství. Při zpracování dat o průměrných mzdách dle metodiky ČSÚ byly ČSÚ uplatněny metody odhadů nonresponse a doodhady za nešetřenou část populace, které vycházely z administrativních zdrojů dat. Data za jednotlivé regiony byla získána tzv. pracovištní metodou – tj. podle místa skutečného pracoviště zaměstnanců.

V kapitole o spotřebitelských cenách jsou rovněž využity údaje o harmonizovaném indexu spotřebitelských cen (HICP), který publikuje Eurostat. Mezi strukturou spotřebního koše národního indexu spotřebitelských cen ČR a strukturou spotřebního koše HICP jsou určité rozdíly. Ve váhách HICP jsou zahrnuty tržby za nákupy cizinců na území České republiky, ale není v nich zahrnuto imputované nájemné na rozdíl od národního indexu spotřebitelských cen, kde tržby za nákupy cizinců zahrnuty nejsou, ale je zde zahrnuto imputované nájemné.

S výjimkou použitých údajů z vlastní databáze MPSV, dat ČSÚ o vývoji spotřebitelských cen a životních nákladů, přehledů ČNB (bankovní vklady a úvěry) a údajů z ISPV je nutno všechna ostatní uváděná data považovat za předběžná.

Analýza obsahuje údaje platné k 17. lednu 2025

A. HLAVNÍ POZNATKY Z ANALÝZY

Ekonomika České republiky zaznamenala ve 3. čtvrtletí 2024 (zejména vlivem zvýšených výdajů domácností na konečnou spotřebu domácností a vlády a také vyšší zahraniční poptávkou) meziroční růst HDP.

Hrubý domácí produkt ve stálých cenách vzrostl meziročně v prvním čtvrtletí o 0,5 %, ve druhém čtvrtletí o 0,5 % a ve třetím čtvrtletí o 1,4 %. V 1. – 3. čtvrtletí tedy HDP meziročně vzrostl o 0,8 % (kdy ve stejném období loňského roku byla stagnace vývoje HDP). Ve srovnání s průměrem Evropské unie byl ekonomický vývoj obdobný. Meziroční růst HDP v zemích EU činil v 1. čtvrtletí 0,6 %, ve 2. čtvrtletí 0,8 % a ve 3. čtvrtletí 1,0 %. Z pohledu 1. – 3. čtvrtletí 2024 byl tedy růst HDP v EU stejný jako v ČR.

Na hospodářském růstu se v 1. – 3. čtvrtletí 2024 největší měrou podílela konečná spotřeba domácností, vlády a bilance zahraničního obchodu. Naproti tomu příspěvek tvorby hrubého kapitálu (zejména změna zásob) byl záporný a růst hrubého domácího produktu poměrně výrazně snížil.

V rámci nabídkové strany došlo v 1. – 3. čtvrtletí 2024 k meziročnímu poklesu hrubé přidané hodnoty o 0,1 %. Na tomto snížení se nejvíce podílel zpracovatelský průmysl.

Z podrobnějšího rozboru příjmů a výdajů domácností vyplynuly tyto základní poznatky:

- hrubý disponibilní důchod sektoru domácností (na makroúrovni statistiky národních účtů) vzrostl nominálně o 3,7 % na 3 348,7 mld. Kč, což při zohlednění cenové inflace znamenalo jeho reálné zvýšení o 1,4 %,
- mezi největší zdroje peněžních příjmů domácností patřily mzdy; průměrná měsíční nominální mzda v národním hospodářství (na přepočtené počty zaměstnanců) činila 45 107 Kč a její meziroční dynamika růstu se snížila o 1,4 p. b. na 6,9 %,
- přes meziročně nižší dynamiku růstu průměrné nominální mzdy a zároveň výrazně nižší tempo růstu spotřebitelských cen (v porovnání s 1. – 3. čtvrtletí 2023) došlo ke zvýšení průměrné reálné mzdy o 4,5 %,
- příjmy sociálního charakteru – druhé nejvýznamnější složky úhrnných příjmů domácností – vzrostly v nominálním (o 3,4 %) i reálném (o 1,1 %) vyjádření. Příjmy občanů ze všech druhů sociálních dávek se v souhrnu zvýšily,

- v září 2024 dosáhla průměrná výše (samostatně vypláceného) starobního důchodu úrovně 20 723 Kč a srovnatelnou skutečnost za rok 2023 překročila o 2,1 %; celkový počet důchodců se ke stejnému datu meziročně zvýšil o 11,6 tis.,
- na podporu v nezaměstnanosti bylo čerpáno o 1,8 mld. Kč (o 22,5 %) více než v 1. – 3. čtvrtletí 2023; průměrný podíl nezaměstnaných osob se zvýšil o 0,2 p. b. na 3,8 %; průměrná výše podpory v nezaměstnanosti činila 11 111 Kč a byla o 977 Kč vyšší než ve stejném období roku 2023,
- za 1. – 3. čtvrtletí 2024 dosáhl průměrný meziroční index růstu spotřebitelských cen úrovně 102,3 %; proinflačně působilo zejména zvýšení nákladů domácností na bydlení,
- sektor domácností vynaložil 2 741,5 mld. Kč na výdaje spojené s individuální spotřebou (reálně o 2,3 % meziročně více),
- zvýšená dynamika růstu zadlužení domácností, kterou bylo možné sledovat v předchozích letech, od konce roku 2022 zpomalila a celkový objem půjček domácností u bank se k 30. 9. 2024 meziročně zvýšil o 5,0 % na úroveň 2 337,4 mld. Kč,
- meziroční nárůst bankovních úspor domácností dosáhl ke konci září 2024 dynamiky běžné před rokem 2020, kdy nejdříve došlo v důsledku pandemie Covid-19 k jejich výraznému nárůstu a poté v období reálného snížení příjmů naopak ke zpomalení tempa růstu vkladů – objem úspor se podle dostupných údajů ČNB meziročně zvýšil o 7,5 % na 3 845,8 mld. Kč.

B. VÝVOJ ROZHODUJÍCÍCH SKUPIN PŘÍJMŮ, ŽIVOTNÍCH NÁKLADŮ, VÝDAJŮ, ÚVĚŘŮ A ÚSPOR DOMÁCNOSTÍ

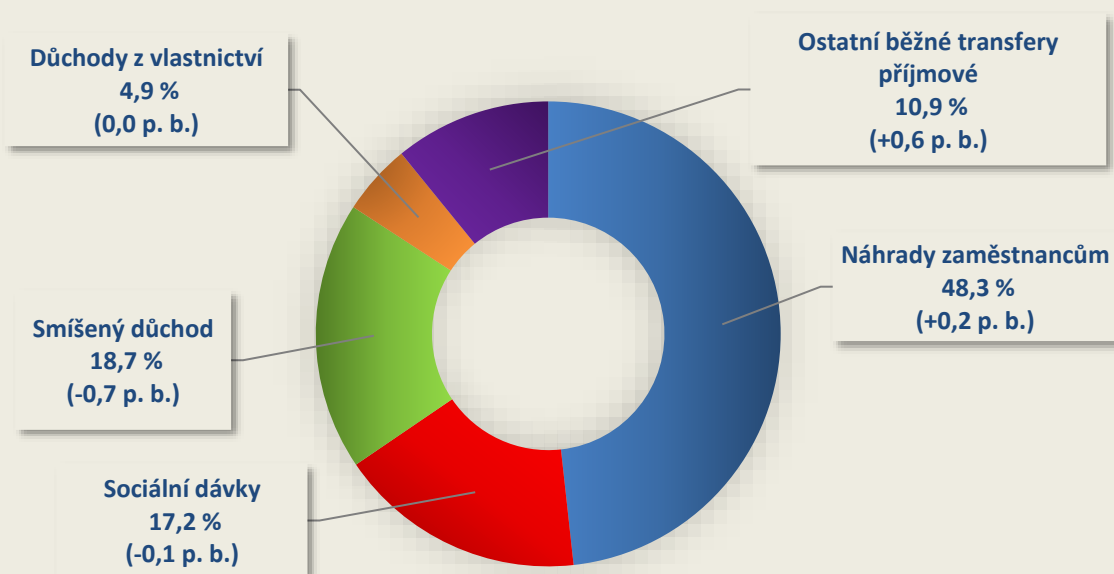
1. PŘÍJMY DOMÁCNOSTÍ

1.1 Základní charakteristika

Běžné příjmy sektoru domácností (podle statistiky národních účtů) dosáhly celkové výše 5 286,2 mld. Kč. Meziročně tak vzrostly nominálně o 5,9 % (+293,7 mld. Kč) a reálně o 3,5 % (při růstu hrubého domácího produktu ve stálých cenách o 0,8 %).

Na reálném růstu úhrnného objemu běžných příjmů se největší měrou podílely náhrady zaměstnancům (+3,9 %), sociální dávky (+2,8 %) a ostatní běžné transfery – jedná se o náhrady z neživotního pojištění, výhry ze sázek a loterií apod. (+9,6 %). V menší míře pak na něm participovaly důchody z vlastnictví (+3,2 %). Stagnaci v reálném vyjádření zaznamenal smíšený důchod – zahrnující zejména příjmy z podnikatelských aktivit (0,0 %).

Struktura běžných příjmů domácností
(v 1. – 3. čtvrtletí 2024)



Poznámka: V závorkách rozdíly proti stejnému období roku 2023

Zdroj: Zpracováno z předběžných údajů ČSÚ

Analýza vývoje příjmů a výdajů domácností ČR v 1. – 3. čtvrtletí 2024

Po odpočtu běžných výdajů (především daní z příjmů a příspěvků na sociální a zdravotní pojištění) zůstal sektoru domácností úhrnný disponibilní důchod v částce 3 348,7 mld. Kč, což bylo reálně o 1,4 % více než ve srovnatelném loňském období (kdy se kupní síla jeho objemu meziročně snížila o 3,6 %).

Relace disponibilního důchodu k objemu hrubého domácího produktu (v běžných cenách) meziročně poklesla o 0,7 p. b. na 56,0 %.

Podrobnější číselné údaje o vývoji příjmů v sektoru domácností jsou uvedeny v následující tabulce:

Příjmy sektoru domácností podle statistiky národních účtů

Ukazatel	mld. Kč		Meziroční index v %	
	1. – 3. čtvrtletí 2023	1. – 3. čtvrtletí 2024	nominální	reálný ¹⁾
Běžné příjmy celkem	4 992,5	5 286,2	105,9	103,5
z toho: Náhrady zaměstnancům ²⁾	2 400,6	2 550,9	106,3	103,9
z toho: Mzdy a platy	1 844,2	1 299,7	106,4	104,0
Sociální dávky	866,1	911,4	105,2	102,8
Smíšený důchod ³⁾	965,3	987,4	102,3	100,0
Důchody z vlastnictví ⁴⁾	247,7	261,5	105,6	103,2
Ostatní běžné transfery příjmové ⁵⁾	512,8	575,0	112,1	109,6

Poznámka: Indexy propočteny z nezaokrouhlených údajů

¹⁾ Při použití indexu spotřebitelských cen (102,3 %)

²⁾ Mzdy a platy; sociální příspěvky zaměstnavatelů

³⁾ Provozní přebytek (vytvořený výrobními činnostmi) a smíšený důchod
- odměna za práci vykonanou vlastníkem (nebo členy jeho rodiny)

⁴⁾ Např. úroky, dividendy, pachtovné

⁵⁾ Např. náhrady z neživotního pojištění, výhry ze sázek a loterií, převody ze zahraničí

Zdroj: Zpracováno z předběžných údajů ČSÚ

1.2 Mzdy

Kolísavá dynamika mzdového vývoje v jednotlivých čtvrtletích roku 2024. Náběh zvolnění tempa růstu průměrné mzdy ze 2. čtvrtletí se však ve 3. čtvrtletí nepotvrdil.

Jednou z rozhodujících částí peněžních příjmů domácností tvořily mzdy. Na jejich celkových příjmech se podílely 38,7 % (ve stejném období předchozího roku 38,3 %). Celkový objem mzdových prostředků (bez ostatních osobních nákladů) zúčtovaný všem zaměstnancům k výplatě za celé národní hospodářství v 1. – 3. čtvrtletí 2024 dosáhl 1 631,7 mld. Kč a byl tak nominálně o 7,0 % vyšší než v 1. – 3. čtvrtletí 2023.

Vývoj mezd v hodnoceném období charakterizovaly zejména následující skutečnosti:

- meziročně nižší nominální nárůst průměrné mzdy,
- podobně jako v předchozích obdobích loňského roku vyšší nárůst průměrné mzdy ve mzdové (podnikatelské) sféře, v platové (nepodnikatelské) sféře utlumený růst ve většině odvětví v důsledku přijatých úsporných opatření (růst převážně jen díky nadtarifním složkám platu),
- vyšší dynamika růstu meziroční průměrné nominální mzdy v porovnání s mírou inflace a z toho plynoucí zvýšení kupní síly průměrných výdělků zaměstnanců,
- nárůst průměrné reálné mzdy byl zaznamenán ve všech 19 sledovaných odvětvových agregacích CZ-NACE a v regionálním členění ve všech 14 krajích,
- mírný růst produktivity práce doprovázený zvýšením průměrné reálné mzdy,
- nepatrný pokles meziodvětvové a stagnace územní diference mezd zaměstnanců (na makroúrovni).

Průměrná hrubá měsíční nominální mzda v celém národním hospodářství dosáhla v 1. – 3. čtvrtletí 2024 výše 45 107 Kč, což představovalo meziroční nominální nárůst o 6,9 %, tj. o 2 921 Kč. Tempo růstu průměrné nominální mzdy se však meziročně snížilo, její dynamika byla ve sledovaném období o 1,4 p. b. nižší než v 1. – 3. čtvrtletí 2023.

Pokračující růst reálných mezd v souvislosti se stabilizací cenového vývoje. K vyrovnání propadu kupní síly zaměstnanců z let 2022 a 2023 však zatím ještě nedošlo. Průměrná reálná mzda dosahovala pouze úrovně z roku 2018.

Míra inflace nevykazovala ve sledovaném období významné výkyvy a pohybovala se v tolerančním pásmu ČNB. Spotřebitelské ceny se v 1. – 3. čtvrtletí 2024 meziročně zvýšily o 2,3 % (v 1. – 3. čtvrtletí 2023 vzrostly o 11,7 %), tzn. průměrná reálná mzda vzrostla o 4,5 % – souhrnný přehled viz tabulku č. 2 v příloze).

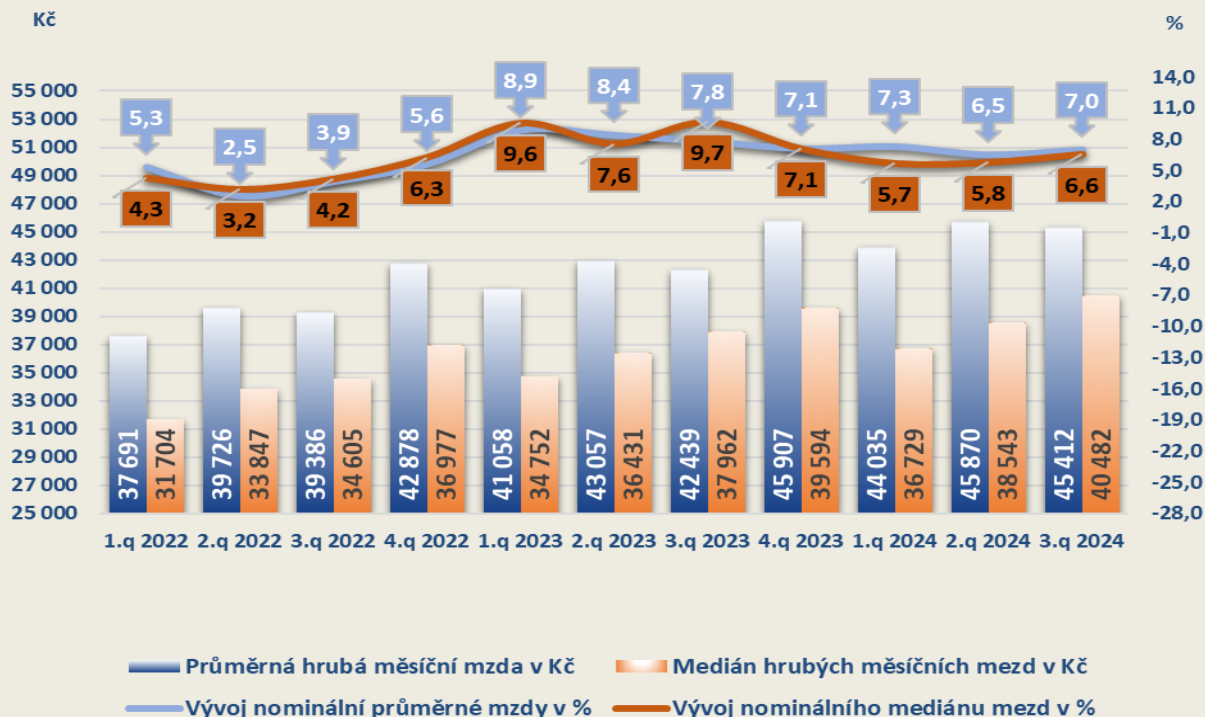
V samotném 3. čtvrtletí loňského roku bylo tempo růstu průměrné nominální mzdy meziročně o 0,8 p. b. nižší než ve 3. čtvrtletí předchozího roku, tj. činilo 7,0 %. Průměrná hrubá měsíční nominální mzda v národním hospodářství dosáhla úrovně 45 412 Kč.

Medián mezd poprvé v historii překročil hranici 40tisíc Kč.

Medián mezd (prostřední hodnota mzdového rozdělení), který je odvozen ze statisticko-matematického modelu vycházejícího z výběrového šetření Informace a statistiky o průměrném výdělku MPSV, dosáhl ve 3. čtvrtletí roku 2024 úrovně 40 482 Kč. Jeho nárůst byl o 0,4 p. b. nižší než u průměrné mzdy, proti stejnému období předchozího roku tedy vzrostl nominálně o 6,6 % a reálně o 4,2 %. Medián mezd byl ve sledovaném období nižší o 4 930 Kč než průměrná mzda. Medián mezd žen činil 37 824 Kč (vzrostl nominálně o 6,5 %, reálně o 4,1 %), medián mezd mužů byl o 5 069 Kč vyšší a dosáhl úrovně 42 893 Kč (vzrostl nominálně o 6,8 %, reálně o 4,4 %).

Jak vyplývá z následujícího grafu, tempo růstu průměrné mzdy je na rozdíl od dynamiky mediánu v jednotlivých čtvrtletích roku 2024 mírně vyšší, ale více rozkolísané.

Vývoj průměrné měsíční mzdy a mediánu měsíčních mezd
(v jednotlivých čtvrtletích od roku 2022)

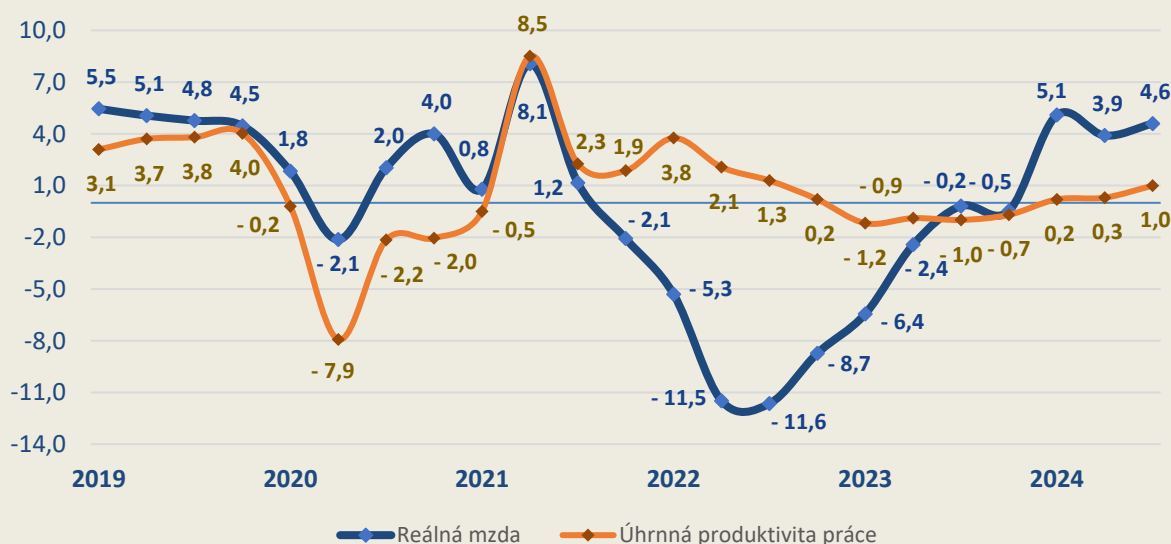


Zdroj: Zpracováno z údajů ČSÚ

Čistá nominální průměrná mzda (podle propočtů MPSV) zaznamenala (vlivem nezvyšování slevy na poplatníka nebo slevy na vyživované děti) nižší meziroční nárůst než průměrná nominální hrubá mzda v národním hospodářství (před zdaněním) jak u zaměstnanců bez dětí, tak i u zaměstnanců s dětmi. Zatímco zvýšení hrubé mzdy představovalo 2 921 Kč (6,9 %), čistá mzda se zvýšila o 1 880 Kč, tj. o 5,6 % u bezdětného zaměstnance, o 5,4 % u zaměstnance s jedním dítětem, o 5,1 % u zaměstnance se dvěma dětmi a o 4,8 % u zaměstnance se třemi a více dětmi.

Zvýšení kupní síly výdělků bylo v hodnoceném období doprovázeno mírným nárůstem produktivity práce. Dynamika úhrnné produktivity práce (v pojetí hrubého domácího produktu ve stálých cenách na 1 pracovníka v národním hospodářství) vzrostla ve sledovaném období meziročně o 0,5 %; toto zvýšení však bylo o 4,0 p. b. nižší, než činil nárůst průměrné reálné mzdy – podrobný vývoj za jednotlivá čtvrtletí viz následující graf:

**Srovnání vývoje reálné mzdy a úhrnné produktivity práce
v letech 2019 až 2024
(meziroční změna v % – jednotlivá čtvrtletí)**



Zdroj: Zpracováno z údajů ČSÚ

Relace produktivity práce a mezd se promítla do vývoje jednotkových mzdových nákladů, které v meziročním pohledu nominálně vzrostly o 6,4 %, reálně o 4,0 %. Růst mezd tedy nepředstavoval riziko z pohledu udržení konkurenceschopnosti tuzemské produkce.

Reálná hodnota objemu mzdových prostředků zúčtovaných k výplatě vzrostla oproti 1. – 3. čtvrtletí 2023 o 4,6 %; mzdová náročnost HDP (relace objemu mzdových prostředků k objemu hrubého domácího produktu v běžných cenách) se ve stejném porovnání zvýšila o 0,5 p. b. na 27,3 %.

Část mezd, které svým zaměstnancům dlužili zaměstnavatelé v platební neschopnosti, byla vyplacena Úřadem práce ČR na základě zákona č. 118/2000 Sb., o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Celkem bylo takto k 30. 9. 2024 poskytnuto 758,7 mil. Kč (o 630,8 mil. Kč více než k 30. 9. 2023), z toho nejvíce v hl. m. Praze (135,9 mil. Kč), Moravskoslezském kraji (85,8 mil. Kč), v Ústeckém kraji (83,3 mil. Kč), Jihomoravském kraji (83,1 mil. Kč) a Jihočeském kraji (68,4 mil. Kč).

Vývoj průměrného platu v jednotlivých odvětvích tzv. veřejné služby a správy byl nadále nevyrovnaný a ovlivněný úspornými opatřeními v platové sféře. Nejvyšší zvýšení o 2,8 % vykazala odvětví „veřejná správa, obrana, sociální zabezpečení“ a „vzdělávání“. V rámci odvětví „vzdělávání“ byly ještě nižší dynamikou růstu výdělků zasaženy školy a školská zařízení, která jsou zřizována kraji nebo obcemi, průměrný plat v nich nominálně vzrostl pouze o 1,9 %, což znamenalo vzhledem k inflaci ještě jeho reálný pokles (o 0,4 %). Největší nárůst o 10,5 % byl zaznamenán v odvětví „zdravotní a sociální péče“, ale i v tomto odvětví bylo toto zvýšení značně diferencované, zejména ve prospěch zaměstnanců z oblasti zdravotní péče především díky nadtarifním složkám platu (osobnímu ohodnocení) a změnám v katalogu prací u vybraných profesí (např. změny zařazení nastupujících lékařů a specialistů). V zařízeních sociální péče, jejichž zřizovatelem je stát, došlo rovněž k poklesu reálného platu (o 1,0 %) – podrobněji viz tabulku č. 3 v příloze.

Na nárůst průměrné mzdy v soukromé sféře působily v 1. – 3. čtvrtletí 2024 především tyto základní faktory:

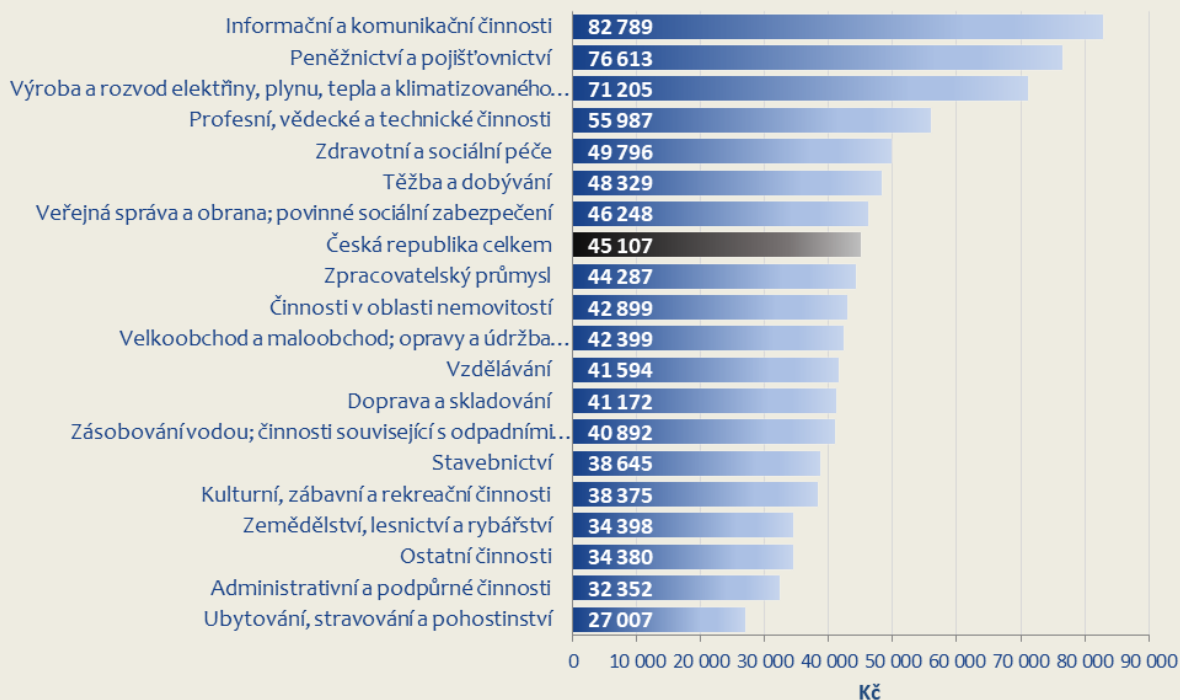
- pokračující poměrně vysoká poptávka po pracovní síle v některých odvětvích a přetrvávající vysoká míra zisku podniků v řadě odvětví,
- nárůst zaměstnanosti i nezaměstnanosti; podíl nezaměstnaných osob činil 3,9 % k 30. září 2024 (k 30. září 2023 byl o 0,3 p. b. nižší).

Ze statistik o průměrném evidenčním počtu zaměstnanců na přepočtené počty (podle Podnikové statistiky o mzdách a zaměstnancích; liší se od Výběrových šetření pracovních sil) je patrné meziroční mírné zvýšení zaměstnanců o 1,8 tis. (v relativním vyjádření se však v podstatě jednalo o stagnaci). V detailnějším odvětvovém členění byly ve vývoji počtu zaměstnanců patrné rozdíly. Přestože se nejednalo o výrazné zvýšení počtu zaměstnanců, jejich nárůst zaznamenalo dvanáct odvětví. Z nich největší a nejvýznamnější absolutní nárůst zaměstnanců byl vykázan v odvětví „ubytování, stravování a pohostinství“ o 7,1 tis. (tj. o 6,4 %) a odvětví „vzdělávání“ o 6,9 tis. Naopak pokles zaměstnanosti byl zaznamenán v sedmi odvětvích. Nejvíce v největším a nejvýznamnějším odvětví „zpracovatelský průmysl“ o 19,6 tis. (tj. o 1,8 %) a odvětví „doprava a skladování“ o 2,8 tis.

Z hlediska odvětvového členění (podle Klasifikace ekonomických činností CZ-NACE) dosáhla v 1. – 3. čtvrtletí 2024 nejvyšší průměrné nominální mzdy tradičně odvětví „informační a komunikační činnosti“ (82 789 Kč), odvětví „peněžnictví a pojišťovnictví“ (76 613 Kč) a odvětví

„výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu“ (71 205 Kč). Celorepublikový průměr (45 107 Kč) byl překročen ještě v dalších 4 odvětvích. Nejnižší průměrná mzda byla v odvětvích „ubytování, stravování a pohostinství“ (27 007 Kč) a „administrativní a podpůrné činnosti“ (32 352 Kč). Podrobný přehled o výši průměrných mezd ve všech 19 sekcích CZ-NACE je uveden v následujícím grafu a tabulce č. 4 v příloze.

Průměrná měsíční nominální mzda podle sekcí CZ-NACE (v 1. – 3. čtvrtletí 2024)



Zdroj: Zpracováno z údajů ČSÚ



**Průměrná reálná mzda
v odvětvovém členění
vzrostla po 5 letech
ve všech sledovaných
odvětvích NH.
Tempo růstu se
pohybovalo
od 0,5 % do 8,0 %.**

Růst průměrných výdělků v jednotlivých odvětvích byl přes snížení rozdílů v dynamice opět dosti diferencovaný. Nárůst spotřebitelských cen byl však již převýšen ve všech odvětvích. Největší nárůst průměrné nominální mzdy o 10,5 % zaznamenalo odvětví „zdravotní a sociální péče“, reálně o 8,0 %. Naopak nejnižší zvýšení vykázala odvětví „veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení“ a „vzdělávání“ shodně nominálně o 2,8 % a reálně o 0,5 %.

Meziodvětvová mzdová diferenciaci v 1. – 3. čtvrtletí 2024 poklesla; variační koeficient průměrných mezd (podle sekcí CZ-NACE) se snížil o 0,4 p. b. na 31,2 %.

Výše průměrné nominální mzdy se výrazně lišila i podle velikosti zpravodajské jednotky, tj. s velikostí podniku rostla průměrná mzda. V podnicích do 19 zaměstnanců byla nejnižší a činila 33 182 Kč (cca 74 % průměrné mzdy v národním hospodářství). Naopak v organizacích s 1 000 a více zaměstnanci dosáhla 54 625 Kč (více než 121 % průměru) – podrobněji viz tabulku č. 5 v příloze.

V územním členění podle krajů (viz následující graf) bylo dosaženo nejvyšší průměrné měsíční mzdy 56 196 Kč v hl. m. Praze. Dlouhodobě jde o region, který úrovní průměrné mzdy výrazně převyšuje celorepublikový průměr, a to o cca 25 % (o 11 089 Kč); jednalo se zároveň o kraj s největším nárůstem počtu zaměstnanců (o 16,5 tis., tj. 1,9 %). S velkým odstupem a překročením hranice 46 000 Kč následoval Středočeský kraj. Nejčastěji byl zastoupen interval s průměrnou mzdou 40 001 až 41 000 Kč, který zahrnoval 4 kraje (Liberecký, Vysočina, Olomoucký a Moravskoslezský). Nejnižší průměrná mzda 38 448 Kč byla zaznamenána v Karlovarském kraji. Na rozdíl od odvětvového členění dynamika průměrných mezd v regionálním členění vykazala vyrovnanější nárůst mezi jednotlivými kraji a nebyly zaznamenány větší odchylky od průměru za celou republiku. Nejvýznamnější relativní vzestup zaznamenaly Středočeský (o 7,6 %) a Ústecký kraj (o 7,4 %); naopak k nejnižšímu nárůstu došlo v Kraji Vysočina (o 6,1 %) a v hl. m. Praze a Karlovarském kraji (oba shodně o 6,4 %). Ve všech krajích ČR průměrná reálná mzda vzrostla od 3,7 % do 5,2 % – viz tabulku č. 6 v příloze.

Průměrná hrubá měsíční nominální mzda v krajích ČR

(v 1. – 3. čtvrtletí 2024)



Zdroj: Zpracováno z údajů ČSÚ



Analýza vývoje příjmů a výdajů domácností ČR v 1. – 3. čtvrtletí 2024

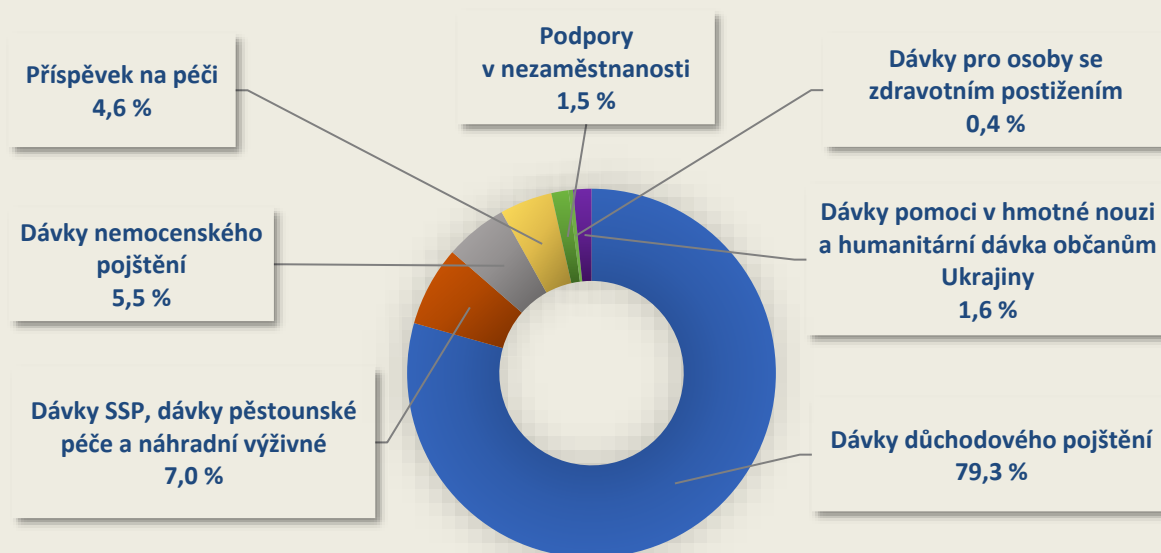
Diferenciace extrémních mzdových hladin na úrovni krajů se zvýšila o 1 039 Kč na 17 748 Kč (hl. m. Praha x Karlovarský kraj). Hodnota variačního koeficientu v tomto členění stagnovala a činila 10,0 % v 1. – 3. čtvrtletí 2024 (tj. stejně jako v 1. – 3. čtvrtletí 2023).

1.3 Sociální příjmy

Celkový objem sociálních příjmů (druhé nejvyšší složky peněžních příjmů domácností) dosáhl v 1. – 3. čtvrtletí 2024 částky 648,5 mld. Kč a převýšil skutečnost stejného období roku 2023 o 21,3 mld. Kč, tj. o 3,4 % nominálně, reálně o 1,1 %.

Podíl sociálních příjmů ve struktuře celkových příjmů domácností dosáhl 15,4 % a byl o 0,4 p. b. nižší než v 1. – 3. čtvrtletí 2023. Příjmy občanů ze všech druhů sociálních dávek se v souhrnu zvýšily – viz tabulku č. 7 v příloze.

Struktura sociálních příjmů obyvatelstva
(v 1. – 3. čtvrtletí 2024)



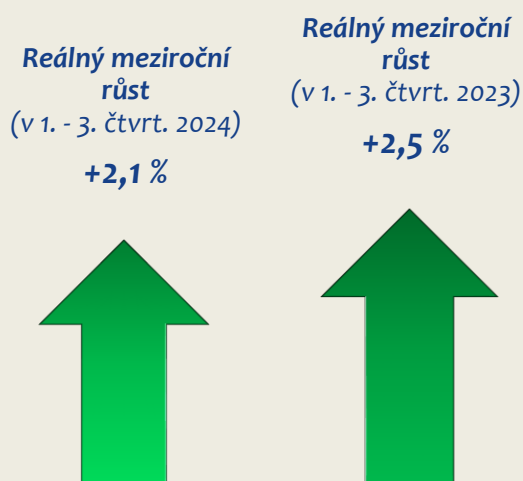
Zdroj: Zpracováno z údajů ČSSZ, JVM a MPSV

Míra zatížení hrubého domácího produktu sociálními transfery (relace objemu sociálních příjmů k objemu HDP v běžných cenách) dosáhla v 1. – 3. čtvrtletí 2024 úrovně 10,8 % – o 0,2 p. b. méně než v lednu až září 2023.

Na dávky důchodového pojištění bylo v 1. – 3. čtvrtletí 2024 poskytnuto (bez dávek vyplácených do ciziny) 514,2 mld. Kč, tj. o 14,9 mld. Kč (o 3,0 %) více než ve stejném období roku 2023. Tyto výdaje byly ovlivněny valorizací důchodů v řádném termínu v lednu 2024 (základní výměra důchodu byla valorizována o 360 Kč). Výdaje na uvedenou valorizaci činily od počátku roku 18,9 mld. Kč.

Analýza vývoje příjmů a výdajů domácností ČR v 1. – 3. čtvrtletí 2024

Nárůst zaznamenaly výdaje na starobní důchody (bez dávek vyplácených do ciziny), a to o 16,3 mld. Kč (o 3,9 %) na 433,1 mld. Kč. Jejich podíl na celkovém objemu výdajů na dávky důchodového pojištění dosáhl 84,2 %. Výdaje na invalidní důchody se (bez dávek vyplácených do ciziny) zvýšily o 2,0 mld. Kč na 50,2 mld. Kč. Vzrostly rovněž výdaje na pozůstalostní důchody, a to o 1,1 mld. Kč na 30,6 mld. Kč.



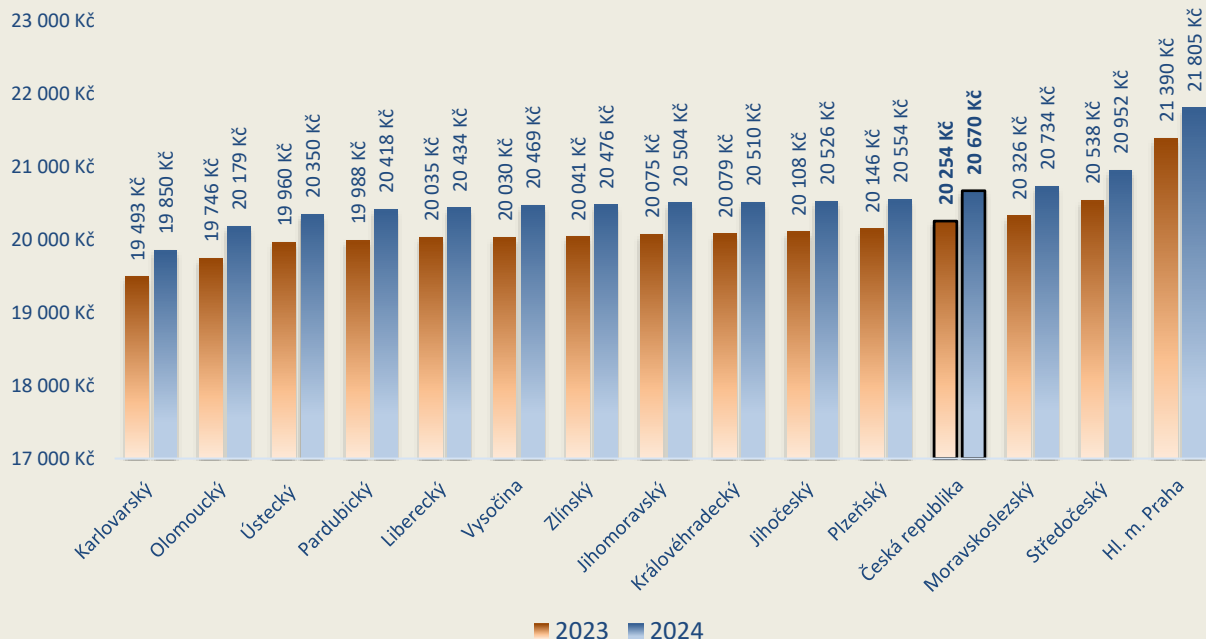
Průměrná výše (samostatně vypláceného) starobního důchodu se v období leden až září 2024 meziročně zvýšila o 848 Kč (o 4,3 %) na 20 697 Kč, v reálném vyjádření vzrostla o 2,1 % (při použití indexu životních nákladů domácností důchodců 102,2 %).

Podíl průměrné výše samostatně vypláceného starobního důchodu na průměrné hrubé měsíční nominální mzdě na přepočtené počty zaměstnanců v národním hospodářství se snížil a představoval 45,9 % – o 1,2 p. b. méně než v 1. – 3. čtvrtletí 2023.

V září 2024

- o pobíralo důchod 2 845,5 tis. osob, přičemž jejich počet se meziročně zvýšil o 11,6 tis. Počet důchodců se starobním důchodem (včetně poměrného starobního) se zvýšil o 8,2 tis. (o 0,3 %) na 2 373,8 tis. osob, v rámci této skupiny důchodců činil počet důchodců s trvale kráceným předčasným důchodem 759,8 tis. (oproti stejnému období předchozího roku se zvýšil o 44,8 tis., tj. o 6,3 %). Meziročně se zvýšily počty příjemců invalidních důchodů o 3,4 tis. na 413,5 tis. (o 0,8 %); ke snížení došlo u vdovských a vdoveckých důchodů o 0,5 tis. osob (o 2,2 %), naopak ke zvýšení u sirotčího důchodu o 0,5 tis. osob (1,5 %),
- o průměrný nominální starobní důchod (vyplácený samostatně) dosáhl 20 723 Kč a převýšil o 425 Kč skutečnost stejného měsíce roku 2023 (viz tabulku č. 8 v příloze). U žen činil 19 524 Kč, čímž představoval 88,7 % průměrného důchodu mužů (22 004 Kč). Průměrná výše trvale kráceného předčasného důchodu byla oproti průměrnému starobnímu důchodu o 1 630 Kč nižší a dosáhla 19 093 Kč (o 593 Kč více než ve srovnatelném období předchozího roku), z toho u mužů 20 288 Kč a u žen 17 966 Kč,
- o stejně jako v září 2023 pobírali nejvyšší průměrný starobní důchod občané v hl. m. Praze – 21 805 Kč (nárůst o 415 Kč), nejnižší v Karlovarském kraji – 19 850 Kč (nárůst o 357 Kč),

Průměrná výše starobního důchodu dle kraje (v září 2023 a 2024)

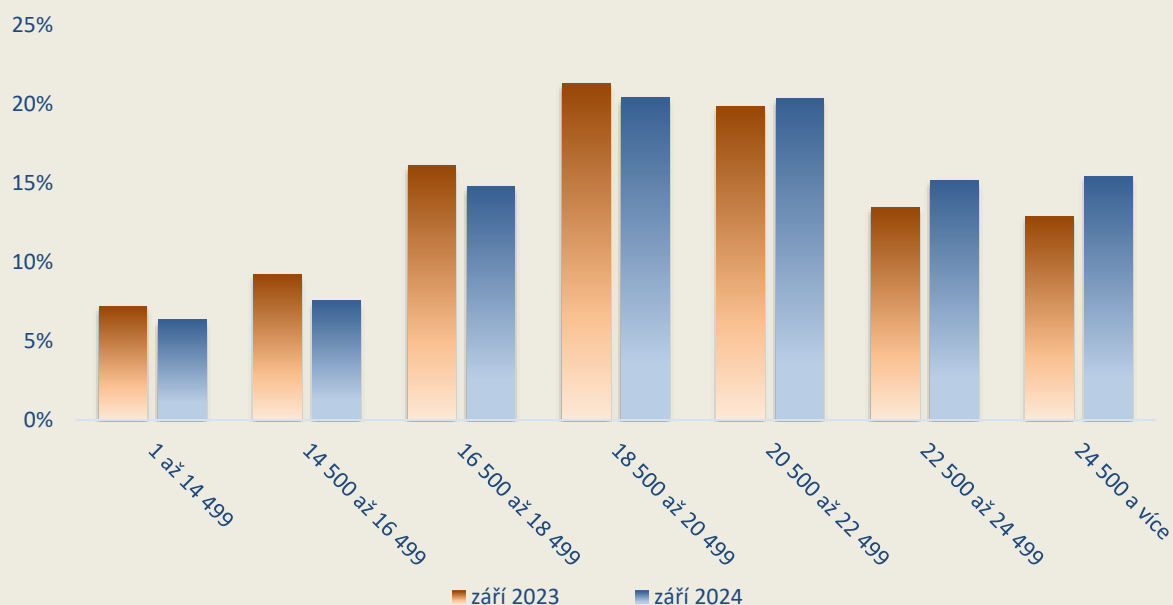


Zdroj: Zpracováno z údajů ČSSZ

Poznámka: Včetně poměrného starobního důchodu

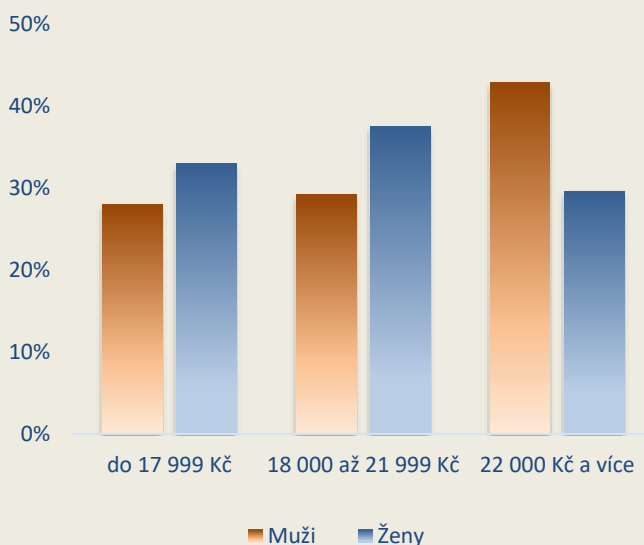
- pobíralo samostatně vyplácený starobní důchod do 10 999 Kč měsíčně 2,1 % osob, ve výši 11 000 – 13 999 Kč měsíčně 3,3 % osob, ve výši 14 000 – 17 999 Kč měsíčně 18,8 % osob, ve výši 18 000 – 21 999 Kč měsíčně 40,5 % osob a 22 000 Kč a více pobíralo 35,3 % důchodců,

Relativní rozložení počtu samostatně vyplácených starobních důchodů (intervalů v Kč)



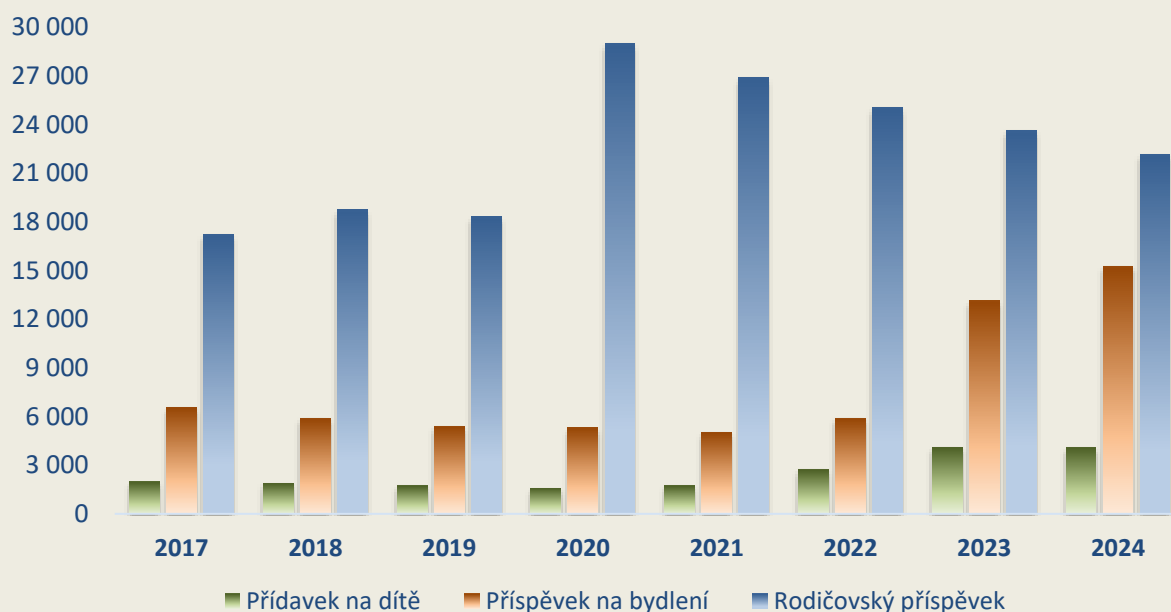
Zdroj: Zpracováno z údajů MPSV

- relativní rozložení všech druhů samostatně vyplácených důchodů dle pohlaví zobrazuje tento graf (z celkového počtu 2 846 tis. příjemců bylo 1 183 tis. mužů a 1 662 tis. žen); ve skupinách s důchodem nižším než 20 999 Kč převládaly ženy (vyjádřeno jako podíl daného příjmového intervalu k celkovému počtu osob stejného pohlaví), v intervalech nad tuto úroveň naopak výrazně převažovali muži.



Na dávkách státní sociální podpory, péče a náhradního výživného bylo vyplaceno 45,7 mld. Kč. V hodnoceném období bylo touto formou vyplaceno meziročně o 0,5 mld. Kč více finančních prostředků (o 1,2 %) než ve stejném období předchozího roku – viz tabulky č. 7 a 9 v příloze.

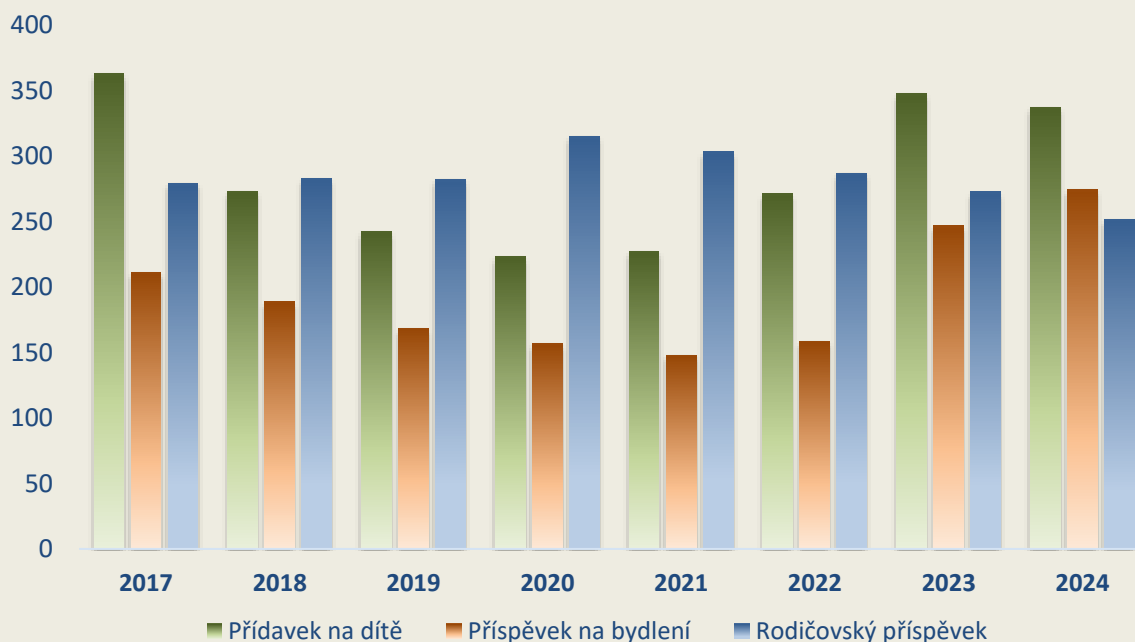
Vybrané dávky státní sociální podpory v 1. – 3. čtvrtletí daného roku (v mil. Kč)



Zdroj: Zpracováno z údajů MPSV

Poznámka: V roce 2020 došlo ke skokovému nárůstu výdajů na rodičovský příspěvek v důsledku navýšení příspěvku od 1. ledna 2020 o 80 000 Kč (resp. o 120 000 Kč u vícerčat).

**Vývoj průměrného měsíčního počtu příjemců vybraných dávek
státní sociální podpory
v 1. – 3. čtvrtletí daného roku (v tis. osob)**



Zdroj: Zpracováno z údajů MPSV

Výdaje na rozhodující dávku tohoto systému – rodičovský příspěvek se snížily o 1,5 mld. Kč (o 6,2 %) na 22,2 mld. Kč. Průměrný počet měsíčně vyplácených dávek klesl (jedním z důvodů byla snižující se porodnost) o 7,6 %, tj. o 20,7 tis. na 251,9 tis. – viz tabulky č. 9 až 11 v příloze.

Na příspěvek na bydlení bylo ve sledovaném období vynaloženo 15,3 mld. Kč, tj. o 16,2 % (o 2,1 mld. Kč) více při zvýšeném počtu v průměru měsíčně vyplácených dávek (o 11,2 %, tj. o 27,6 tis.) na 274,3 tis., jejichž průměrná výše vzrostla z 5 938 Kč na 6 209 Kč (o 4,6 %); nejvyšší byla v hl. m. Praze (8 080 Kč), nejnižší ve Zlínském kraji (4 756 Kč) – viz tabulky č. 9 až 12 v příloze.

Formou přídavku na dítě bylo vyplaceno 4,1 mld. Kč, tj. o 0,7 % méně než ve stejném období předchozího roku – viz tabulky č. 9 až 11 v příloze.

Na dávky nemocenského pojištění bylo v 1. – 3. čtvrtletí 2024 poskytnuto 35,8 mld. Kč, což bylo o 1,4 mld. Kč (o 4,1 %) více než ve srovnatelném období předchozího roku – viz tabulky č. 7 a 13 v příloze.

Další významnou složkou sociálních příjmů domácností byl příspěvek na péči. V hodnoceném období bylo takto čerpáno 29,8 mld. Kč, což bylo o 7,0 % (o 2,0 mld. Kč) meziročně více – viz tabulku č. 14 v příloze.

Měsíčně bylo v průměru vyplaceno 371,7 tis. dávek, z toho 33,6 tis. (9,0 %) dětem do 18 let a 337,9 tis. (91,0 %) osobám ve věku 18 let a starším. V I. stupni závislosti bylo čerpáno 102,1 tis. (27,5 %), ve II. stupni 115,0 tis. (30,9 %), ve III. stupni 97,4 tis. (26,2 %) a ve IV. stupni 57,1 tis. dávek (15,4 %).

V lednu až září 2024 bylo na podpory v nezaměstnanosti vyčerpáno 9,7 mld. Kč při meziročním nárůstu o 22,5 % (o 1,8 mld. Kč) – viz tabulku č. 7 v příloze.

Ve sledovaném období se zvýšil průměrný podíl nezaměstnaných osob o 0,2 p. b. na 3,8 %. Průměrný počet evidovaných nezaměstnaných se meziročně zvýšil o 18,9 tis. na 284,6 tis., k nárůstu došlo také u průměrného počtu evidovaných nezaměstnaných s nárokem na podporu o 9,2 tis. na 89,1 tis. Průměrná výše podpory v nezaměstnanosti se ve sledovaném období zvýšila o 977 Kč na 11 111 Kč, u mužů činila 12 288 Kč a u žen 10 114 Kč. Meziroční nárůst průměrné měsíční výše podpory byl zaznamenán ve všech krajích ČR. Nejnižší průměrná podpora byla vykázána v kraji Ústeckém (10 314 Kč), nejvyšší v hl. m. Praze (14 022 Kč) – viz tabulku č. 15 v příloze.

Průměrná výše podpory v nezaměstnanosti v krajích ČR (v 1. – 3. čtvrtletí 2024)

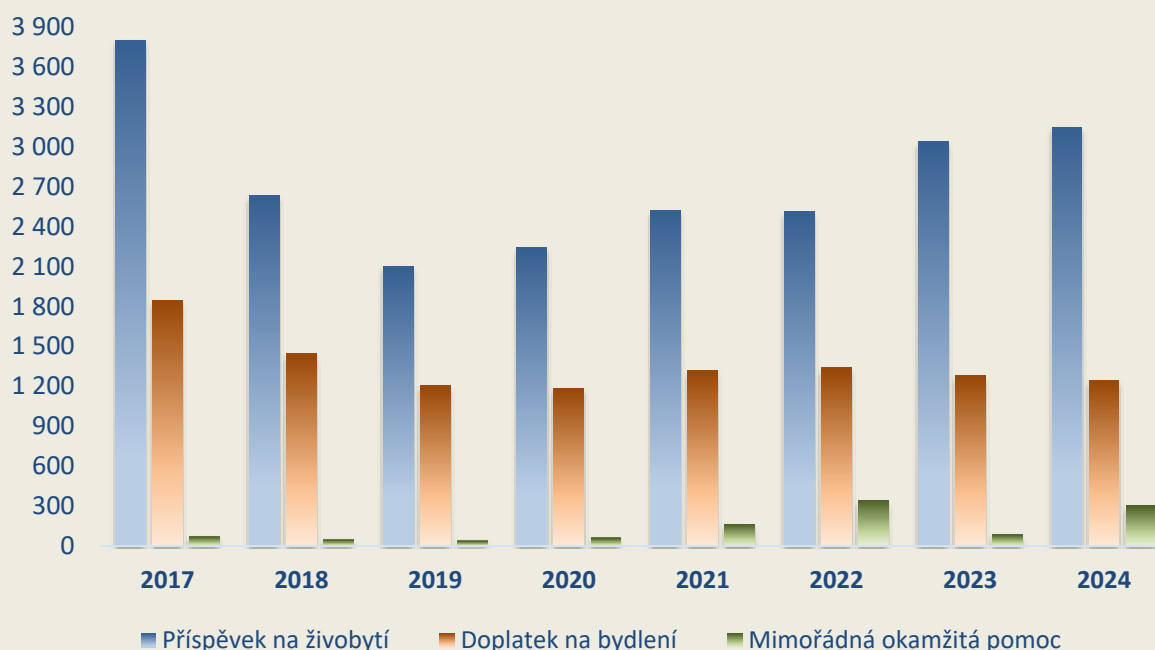


Zdroj: Zpracováno z údajů MPSV

Podíl žen pobírajících podporu v nezaměstnanosti na celkovém počtu uchazečů s podporou činil 54,1 % (o 0,9 p. b. méně než v 1. – 3. čtvrtletí 2023). Na jedno volné pracovní místo připadalo 1,1 uchazeče (o 0,2 více než v 1. – 3. čtvrtletí 2023).

Na dávky pomoci v hmotné nouzi bylo poskytnuto celkem 10,4 mld. Kč – nárůst o 0,6 mld. Kč (6,4 %) – viz tabulky č. 7, 16 a 17 v příloze. Vývoj výdajů na jednotlivé dávky pomoci v hmotné nouzi ukazuje následující graf.

Dávky pomoci v hmotné nouzi
(v mil. Kč)



Zdroj: Zpracováno z údajů ČSSZ

Výdaje na příspěvek na živobytí vzrostly na 3,1 mld. Kč. Oproti skutečnosti předchozího roku byly o 101,8 mil. Kč (o 3,3 %) vyšší. Meziročně se snížily v Jihomoravském kraji a hl. m. Praze, ve všech ostatních krajích se zvýšily (nejvíce v Jihočeském kraji o 9,5 %) – viz tabulku č. 17 v příloze. Zhruba 53,5 % z celkového počtu dávek přiznaných za 1. – 3. čtvrtletí 2024 připadlo na domácnosti jednotlivců, 10,4 % na domácnosti s 5 a více členy. Průměrná výše vyplacené dávky činila cca 5 471 Kč.

Na doplatku na bydlení bylo vyplaceno 1,2 mld. Kč (o 38,9 mil. Kč, tj. o 3,0 % méně než ve stejném období roku 2023). K nárůstu výdajů došlo v Kraji Vysočina a v kraji Jihočeském, Středočeském a Plzeňském, v ostatních krajích se výdaje na dávku snížily (nejvíce v kraji Jihomoravském o 10,3 %). Došlo ke snížení počtu příjemců této dávky při zvýšení její průměrné výše. Z hlediska struktury domácností bylo za 1. – 3. čtvrtletí 2024 vyplaceno 57,9 % dávek domácnostem jednotlivců, domácnostem s 5 a více členy 8,6 % dávek. Průměrná výše dávky činila 5 612 Kč.

Analýza vývoje příjmů a výdajů domácností ČR v 1. – 3. čtvrtletí 2024

Naopak výdaje na mimořádnou okamžitou pomoc se oproti 1. – 3. čtvrtletí 2023 výrazně zvýšily. Bylo na nich vyplaceno 302,4 mil. Kč, tj. o 246,8 % (215,2 mil. Kč) více – viz tabulku č. 16 v příloze. Uvedené navýšení výdajů bylo zapříčiněno vyplácením dávek v důsledku povodní.

Na humanitární dávku občanům Ukrajiny bylo poskytnuto 5,7 mld. Kč (o 349,8 mil. Kč. – o 6,5 %) více než v lednu až září 2023 – viz tabulku č. 16 v příloze.

Na dávky pro osoby se zdravotním postižením bylo vyplaceno 2,9 mld. Kč (o 2,2 % více než v 1. – 3. čtvrtletí 2023). V průběhu ledna až září 2024 bylo vyplaceno 4,6 tis. příspěvků na zvláštní pomůcku (z hlediska typu pomůcky bylo nejvíce příspěvků vyplaceno na motorové vozidlo – 1,7 tis.) v úhrnné výši 0,7 mld. Kč (o 2,4 % více). Příspěvků na mobilitu bylo čerpáno v průměru měsíčně 266,3 tis. a bylo na ně vyplaceno za leden až září 2024 celkem 2,2 mld. Kč (o 2,2 % více) – viz tabulku č. 18 v příloze.

Sociální příjmy obyvatelstva

Druh příjmu	Výdaje v mil. Kč	
	1. – 3. čtvrtletí 2023	1. – 3. čtvrtletí 2024
Dávky důchodového pojištění	499 283,3	514 209,5
Dávky státní sociální podpory, dávky pěstounské péče a náhradní výživné	45 125,0	45 658,8
Dávky nemocenského pojištění	34 384,0	35 800,5
Příspěvek na péči	27 877,3	29 840,9
Podpory v nezaměstnanosti	7 912,2	9 689,6
Dávky pro osoby se zdravotním postižením	2 811,4	2 874,2
Dávky pomoci v hmotné nouzi	9 777,1	10 406,1
Sociální příjmy celkem	627 170,3	648 479,6

Zdroj: Zpracováno z údajů ČSSZ, JVM a MPSV

1.4 Ostatní příjmy

Podíl ostatních příjmů (tj. těch, jež nemají charakter příjmů ze závislé pracovní činnosti nebo sociálních příjmů) na celkových příjmech domácností (v makroekonomickém pohledu) představoval přibližně 46 až 47 % (zhruba stejně jako ve stejném období roku 2023).

Objem těchto příjmů lze na základě dostupných údajů o výši jednotlivých hlavních položek spadajících do této příjmové skupiny odhadnout na cca 1 950 až 2 000 mld. Kč.

Nejdůležitějšími položkami příjmů (statisticky zařazenými do kategorie „ostatních“) jsou zejména:

- příjmy z (drobného) podnikání,
- příjmy z majetku (pronájmy, prodeje, dividendy z cenných papírů, renty apod.),
- přijaté půjčky,
- příjmy z pojištění,
- přijaté úroky z vkladů, půjček, dluhopisů,
- příjmy ze zahraničí,
- dary, výhry, stipendia, výživné,
- příjmy z dědictví a
- příjmy z tzv. šedé („stínové“) ekonomiky.

Povaha těchto příjmů objektivně neumožňuje komplexní (statistickou) kvantifikaci úrovně a vývoje všech jejich výše uvedených druhů. S využitím dat čerpaných ze statistiky národních účtů ČSÚ a evidence ČNB lze konkrétně specifikovat pouze některé (často do určité míry agregované) klíčové položky (data představují celkové objemy):

- hrubý smíšený důchod (vč. hrubého provozního přebytku) – zahrnující především zisk drobných podnikatelů z výrobních činností a poskytovaných služeb (včetně jejich pracovních důchodů) a rovněž odhadované příjmy ze „šedé“ ekonomiky ve výši několika desítek miliard korun – představoval 987,4 mld. Kč a meziročně (nominálně) vzrostl o 2,3 % (+22,1 mld. Kč),

- důchody z vlastnictví činily 261,5 mld. Kč (proti 1. – 3. čtvrtletí 2023 nominální růst o 5,6 %); v jejich rámci došlo k reálnému nárůstu u reinvestovaných zisků z přímých zahraničních investic (60,2 mld. Kč, +67,5 %), ostatních důchodů z investic (45,1 mld. Kč; +0,9 %) a rozdělovaných důchodů společností (+0,3 %) – jde hlavně o dividendy a jiné důchody z rozdělovaného zisku (celkem činily 48,8 mld. Kč); reálný pokles byl zaznamenán u přijatých úroků (-14,6 %, představovaly celkem 96,2 mld. Kč) a důchodů z půdy (renty 11,3 mld. Kč, reálný pokles o 2,3 %),
- tzv. ostatní běžné příjmy (transfery) v celkové výši 575,0 mld. Kč meziročně vzrostly o 12,1 %; z toho 24,8 mld. Kč představovaly náhrady z neživotního pojištění (ve srovnání s 1. – 3. čtvrtletím 2023 to znamenalo reálný pokles jejich objemu o 8,8 %) a 550,2 mld. Kč „jiné“ běžné transfery (mj. výhry, stipendia, výživné, dary, převody ze zahraničí a příjmy plynoucí z odškodnění obětí nacistické perzekuce, účastníků zahraničního a národního odboje a politických vězňů); jejich objem v reálném vyjádření vzrostl o 10,6 %.

2. SPOTŘEBITELSKÉ CENY A ŽIVOTNÍ NÁKLADY

Meziroční index spotřebitelských cen domácností se v daném období pohyboval na úrovni mezi 102,0 % a 102,9 %. Průměr za 1. – 3. čtvrtletí 2024 dosáhl 102,3 %. Proinflačně působil zejména růst nákladů v oblasti bydlení.



Mezičtvrtletně dosáhl v roce 2024 index spotřebitelských cen v 1. čtvrtletí 101,4 %, ve 2. čtvrtletí 100,8 % a ve 3. čtvrtletí 100,5 %.

Zatímco v 1. čtvrtletí ještě pokračoval mezičtvrtletní pokles cen v oddílu potraviny a nealkoholické nápoje, který byl zaznamenán i ve třech předcházejících čtvrtletích, tak ve 2. a 3. čtvrtletí 2024 již došlo ke zvýšení cen. K růstu mezičtvrtletního cenového indexu ve všech třech sledovaných čtvrtletích přispíval oddíl stravování a ubytování a v 1. a 3. čtvrtletí výrazně rostly ceny v oddíle rekreace a kultura.

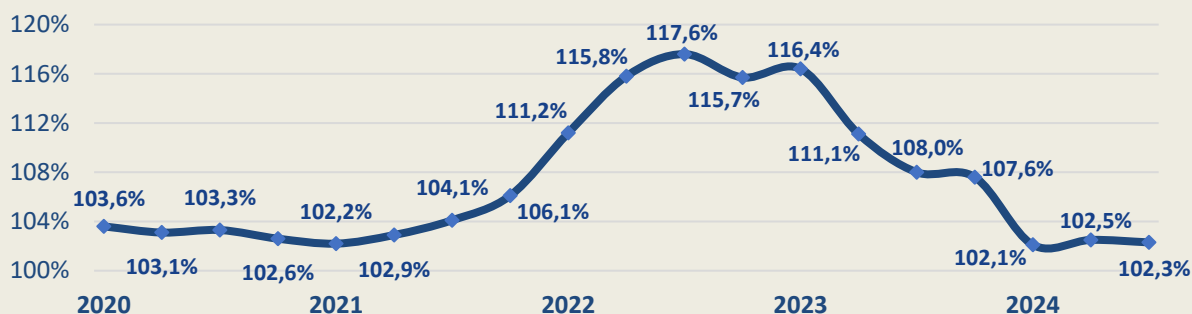
Ceny v oddíle doprava, které zejména ve 2. čtvrtletí znatelně rostly, ve 3. čtvrtletí poklesly. Mezičtvrtletní snížení cen bylo v posledním sledovaném čtvrtletí zaznamenáno i u oddílu odívání a obuv.

Meziroční tempo růstu cen se ve 3. čtvrtletí oproti předchozímu čtvrtletí mírně snížilo.

Ve 3. čtvrtletí 2024 činil meziroční index 102,3 %, což znamenalo pokles o 0,2 p. b. oproti předchozímu čtvrtletí. Hlavním důvodem bylo zpomalení meziročního růstu cen v oddílech doprava, resp. alkoholické nápoje, tabák. Zároveň ve 3. čtvrtletí došlo k dalšímu zmírnění poklesu cen potravin a nealkoholických nápojů – přesto se jednalo o jediný spotřební oddíl, kde byl zaznamenán meziroční pokles cen. Celkově se za 1. – 3. čtvrtletí 2024 meziročně zvýšily ceny o 2,3 %.

Rozklad úhrnného meziročního indexu spotřebitelských cen v září 2024		2,6 %
Pořadí oddílů podle výše vlivu (v p. b.)		
Bydlení, voda, energie, paliva		+1,0
Stravování a ubytování		+0,5
Alkoholické nápoje, tabák		+0,4
Rekreace a kultura		+0,3
Ostatní zboží a služby		+0,2
Potraviny a nealkoholické nápoje		+0,1
Bytové vyb., zařízení dom., opravy		+0,1
Zdraví		+0,1
Vzdělávání		+0,1
Odívání a obuv		0,0
Pošty a telekomunikace		0,0
Doprava		-0,2

Vývoj meziročního indexu spotřebitelských cen v jednotlivých čtvrtletích



Zdroj: Zpracováno z údajů ČSÚ

Mírně odlišný byl meziroční vývoj nákladů sledovaných skupin domácností – nižší dynamika byla zaznamenána u domácností důchodců.

Životní náklady domácností důchodců ve srovnání s domácnostmi celkem rostly v průměru za 1. – 3. čtvrtletí 2024 o 0,1 p. b. pomaleji (tzn. meziroční index dosáhl 102,2 %). Hlavním proinflačním faktorem byly stejně jako u domácností celkem rostoucí náklady v oddíle bydlení – u domácností důchodců činil tento meziroční index v průměru za prvních devět měsíců 104,1 % (o 0,9 p. b. více než domácnosti celkem), ale vliv měla i odlišná struktura spotřebního koše (u domácností důchodců nejsou sledovány náklady na imputované nájemné za bydlení). Dalším oddílem, kde domácnostem důchodců náklady rostly výrazněji, byly ostatní zboží a služby (o 2,0 p. b. více), významným důvodem je vyšší váha rostoucích nákladů na sociální péči. Naopak podstatně nižší růst nákladů byl zaznamenán v případě rekreačních a kulturních služeb (o 0,6 p. b. méně).

**Nejvýznamnější rozdíly mezi skupinami domácností
průměr 1. – 3. čtvrtletí 2024 / 1. – 3. čtvrtletí 2023 (v %)**

Klasifikace ve spotřebním koši domácností	Domácnosti celkem	Domácnosti důchodců	Rozdíl (v p. b.)
Spotřebitelské ceny celkem	102,3	102,2	-0,1
Potraviny a nealkoholické nápoje	96,7	96,5	-0,2
mléko, sýry, vejce	91,1	90,2	-0,9
Bydlení, voda, energie, paliva	103,2	104,1	+0,9
nájemné z bytu	106,9	106,5	-0,4
imputované nájemné za bydlení ¹⁾	101,0	*	*
Rekreace a kultura	103,9	103,3	-0,6
rekreační a kulturní služby	106,5	104,5	-2,0
Ostatní zboží a služby	103,3	105,3	+2,0

¹⁾ Index imputovaného nájemného za bydlení (náklady vlastnického bydlení) není ve spotřebním koši domácností důchodců sledován, což způsobilo zaznamenaný vysoký rozdíl u celkového indexu za bydlení, vodu, energie, paliva

Zdroj: Zpracováno z údajů ČSÚ

ČR dosáhla v rámci EU podprůměrného růstu spotřebitelských cen.

Harmonizovaný index spotřebitelských cen (HICP – cenový index propočtený podle metodiky Eurostatu pro potřeby porovnání inflace v jednotlivých členských zemích EU) v Česku činil za září 2024 v meziročním vyjádření 102,8 %. Průměr pro EU 27 dosáhl ve stejném měsíci 102,1 %. Celkově nejvyšší úroveň tohoto ukazatele vykázaly v září Rumunsko, Belgie a Polsko. Nejnižších hodnot naopak dosáhly Irsko a Litva.

Harmonizovaný index spotřebitelských cen v ČR a EU
(meziroční růst v %)

	Září 2023	Prosinec 2023	Březen 2024	Červen 2024	Září 2024
EU 27	4,9	3,4	2,6	2,6	2,1
ČR	8,3	7,6	2,2	2,2	2,8
Rozdíl mezi ČR a EU (v p. b.)	+3,4	+4,2	-0,4	-0,4	+0,7

Zdroj: Eurostat

V tabulkové příloze jsou obsaženy údaje o vývoji indexů spotřebitelských cen v jednotlivých měsících roku 2024 (tabulka č. 19), podrobné indexy o sledovaných skupinách domácností (tabulka č. 20) a údaje o HICP všech členských států EU (tabulka č. 21).

3. PENĚŽNÍ VÝDAJE, ÚVĚRY A ÚSPORY DOMÁCNOSTÍ

3.1 Peněžní výdaje

Ze statistiky národních účtů ČSÚ vyplývá, že výdaje na konečnou spotřebu domácností měly v 1. – 3. čtvrtletí 2024 k vývoji národního hospodářství kladný příspěvek.

Celkem 2 741,5 mld. Kč vynaložil sektor domácností na výdaje spojené s individuální spotřebou (o 4,7 % více než o rok dříve); domácnosti tak nakoupily zboží a služby nominálně o 124,0 mld. Kč více, reálně – po zohlednění cenové inflace – to bylo o cca 62,4 mld. Kč (o 2,3 %) více než před rokem.

Výdaje sektoru domácností podle statistiky národních účtů

Ukazatel	mld. Kč		Meziroční index v %	
	1. – 3. čtvrtletí 2023	1. – 3. čtvrtletí 2024	nominální	reálný ¹⁾
Běžné výdaje celkem	1 762,2	1 937,5	109,9	107,4
z toho: Důchody z vlastnictví	60,2	57,8	96,0	93,8
Běžné daně z důchodu	220,2	241,5	109,6	107,1
Příspěvky na zdr. a soc. pojištění	954,3	1 047,2	109,7	107,2
Ostatní běžné transfery výdajové	527,4	591,0	112,1	109,6
Disponibilní důchod	3 230,3	3 348,7	103,7	101,4
z toho: Výdaje na individuální spotřebu	2 617,5	2 741,5	104,7	102,3
Hrubé úspory	615,6	610,8	99,2	97,0
Míra úspor (v %)	19,0	18,2	*	*

¹⁾ Při použití indexu spotřebitelských cen 102,3 %

Poznámka: Indexy jsou propočteny z nezaokrouhlených údajů; podrobnější informace o ukazatelích jsou uvedeny v příloze (tabulka č. 1)

Zdroj: Zpracováno z předběžných údajů ČSÚ

Na základě údajů ČSÚ ze čtvrtletních sektorových účtů stoupla ve 3. čtvrtletí 2024 reálná spotřeba domácností a meziročně se proti stejnému období roku 2023 zvýšila o 3,3 %.

Míra investic domácností (jako podíl k hrubému disponibilnímu důchodu) činila 11,1 % a meziročně se zvýšila o 0,1 p. b.

3.2 Peněžní úvěry

Vyšší dynamika růstu zadlužení domácností, kterou bylo možné sledovat hlavně v roce 2021, od konce roku 2022 výrazně zpomalila – tento trend byl platný pro celý rok 2023 a první tři čtvrtletí roku 2024. Důvodem bylo zejména zvolnění růstu úvěrů na bydlení.

Podle údajů ČNB činil k 30. 9. 2024 úhrnný objem bankovních půjček domácností evidovaných u peněžních ústavů 2 3337,4 mld. Kč, což bylo o 112,3 mld. Kč více než ke stejnému dni předchozího roku. Nadále značně převažovaly půjčky na bydlení, byť bylo tempo jejich růstu výrazně nižší než v letech 2021 a 2022. Sledovaný ukazatel celkového objemu úvěrů za 1. – 3. čtvrtletí 2024 narostl o 92,1 mld. Kč. Snížená dynamika růstu z posledních dvou let byla naposledy zaznamenána před rokem 2015.

Meziroční index celkových úvěrů domácností v září daného roku



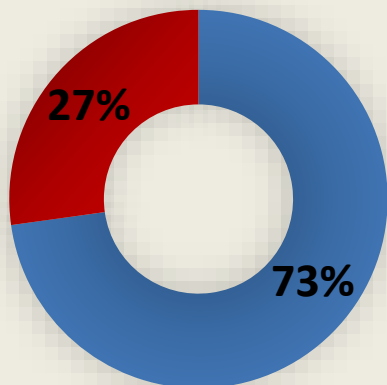
Zdroj: Zpracováno z údajů ČNB ARAD

Na konci září 2024 meziročně mírně vzrostl objem tzv. nevýkonných úvěrů (nesplaceny tři po sobě jdoucí splátky úvěru, či došlo k zesplatnění) v oblasti půjček na bydlení, který představoval 12,8 mld. Kč. Rovněž celkový objem nevýkonných úvěrů byl meziročně vyšší (o 1,9 mld. Kč) a dosáhl úrovně 30,6 mld. Kč, což činilo 1,3 % z celkového objemu bankovních půjček českých domácností. I přes tento zaznamenaný nárůst je však dlouhodobá dynamika podílu nevýkonných úvěrů od prvního čtvrtletí 2013 (5,3 % z celkového objemu úvěrů) nadále poblíž svého minima.

Značnou část meziročního vzestupu celkového objemu bankovních peněžních půjček představovaly hypoteční a jiné úvěry na bydlení (1 803,3 mld. Kč), přičemž samotný objem hypotečních úvěrů se oproti stejnému období minulého roku zvýšil o 62,7 mld. Kč (na 1 692,8 mld. Kč). Podíl úvěrů na bydlení na celkovém objemu úvěrů domácnostem dlouhodobě vykazoval rostoucí trend, avšak za poslední rok nastal mírný pokles a ke konci září dosáhl úrovně 77,2 % (o 0,5 p. b. meziročně méně).

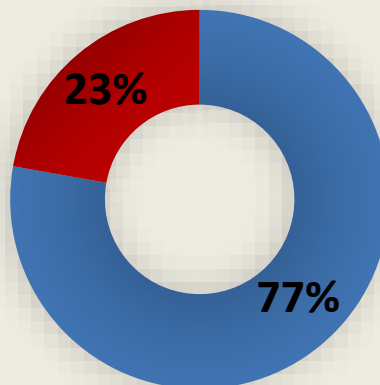
Struktura klientských úvěrů domácností v ČR

Stav k 30. 9. 2015



■ Úvěry na bydlení ■ Ostatní úvěry

Stav k 30. 9. 2024



■ Úvěry na bydlení ■ Ostatní úvěry

Zdroj: Zpracováno z údajů ČNB ARAD

Podle ČNB celkový objem úvěrů na spotřebu (na zboží a služby běžné spotřeby) meziročně vzrostl o 28,3 mld. Kč na 349,7 mld. Kč (o rok dříve se zvýšil o 29,0 mld. Kč). Meziroční nárůst byl způsoben zejména zvýšením spotřebních úvěrů v 1. a 3. čtvrtletí minulého roku.

Údaje bankovního a nebankovního registru CBCB ukazují, že ke konci 3. čtvrtletí 2024 se průměrná částka připadající na jednoho klienta s dlouhodobým dluhem, který tvoří zejména hypotéky a úvěry ze stavebního spoření, meziročně zvýšila o 10,0 % na 2 774,6 tis. Kč. Průměrná výše krátkodobého dluhu vzrostla taktéž o 10,0 % na 267,3 tis. Kč. Počet osob, které měly problémy se splácením úvěrů na bydlení, se meziročně snížil o 0,6 tis. (na 8,6 tis.), a počet lidí nesplácejících úvěry na spotřebu se zvýšil o 5,7 tis. (na 177,0 tis.).

V 1. – 3. čtvrtletí 2024 nastal meziroční nárůst celkového objemu prostředků poskytnutých nebankovními společnostmi prostřednictvím spotřebitelských úvěrů či leasingu (meziroční zvýšení o 11,1 %). Domácnosti si podle dat ČLFA touto formou půjčily od začátku roku celkem 22,4 mld. Kč.

3.3 Úspory

Tvorba úspor domácností oproti roku 2023 posílila a dosahuje meziroční dynamiky z období před pandemií Covid-19, tzn. z let 2016 až 2019.

Obnovený růst reálných příjmů a nižší úroveň úrokových sazeb se projevily na celkových bankovních úsporách domácností. Ovlivněna byla tvorba úspor, ale i samotná struktura úspor. Relace celkového objemu bankovních půjček domácností k celkovému objemu bankovních vkladů domácností meziročně poklesla a ke konci září činila 60,8 % (úvěry/úspory). Tato relace se výrazně zvyšovala před rokem 2009 a po roce 2010 se pohybovala přibližně kolem úrovně 64 %.

České domácnosti dokázaly vytvářet nové úspory a celkově se (korunové a cizoměnové) vklady podle dostupných údajů ČNB k 30. 9. 2024 meziročně zvýšily o 267,9 mld. Kč na 3 845,8 mld. Kč (o rok dříve růst dosáhl 231,7 mld. Kč). Po propadu tempa růstu úspor v roce 2022 se v minulém roce meziroční dynamika vrátila na úroveň běžnou před pandemií.

Meziroční index celkových vkladů domácností v září daného roku



Zdroj: Zpracováno z údajů ČNB ARAD

Úročení většiny forem vkladů se oproti roku 2023 v reakci na nižší úroveň základních sazeb ČNB snížilo. Průměrná úroková sazba jednodenních vkladů podle ČNB k 30. 9. 2024 poklesla na 1,31 % (o 0,25 p. b. méně oproti stejnému období předcházejícího roku), sazba z vkladů s výpovědní lhůtou se snížila na 1,82 % (o 0,61 p. b. meziročně méně). Pokles rovněž nastal u úrokových sazeb s dohodnutou splatností s průměrným úročením 3,61 % (o 2,41 p. b. meziročně méně).

Domácnosti v souvislosti s poklesem úročení vkladů znovu více využívaly tvorbu úspor v jejich netermínované formě (např. běžné účty), což navazuje na období před rokem 2021. Naopak mezičtvrtletní dynamika růstu objemu termínových vkladů (vklady se splatností nebo výpovědní lhůtou) začala v posledním roce zpomalovat, ve 2. a 3. čtvrtletí 2024 dokonce nastal mírný pokles, ale meziročně je nárůst této formy úspor nadále kladný. Netermínované vklady tvořily na konci června 74,1 % celkových vkladů.

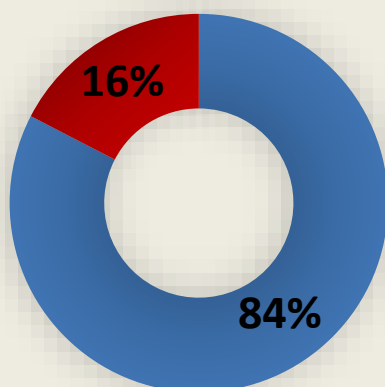
Analýza vývoje příjmů a výdajů domácností ČR v 1. – 3. čtvrtletí 2024

Termínové vklady zvýšily k 30. 9. 2024 meziročně svůj objem o 39,1 mld. Kč, netermínované vklady zaznamenaly ve stejném období růst o 228,8 mld. Kč. Jednalo se o zřejmou reakci domácností na snížené úročení dlouhodobých vkladů.

Ve vývoji za posledních 10 let byl zřetelný nejdříve pokles podílu termínových účtů na celkovém objemu úspor v období velmi nízkého úročení až do poloviny roku 2021 a poté tato kategorie vkladů výrazně posílila svůj podíl.

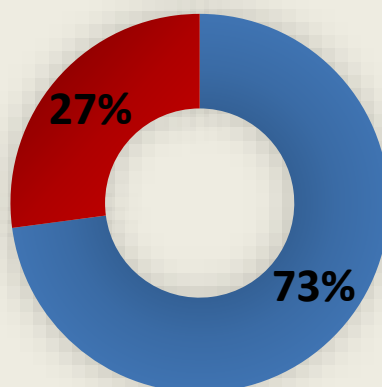
Struktura klientských vkladů domácností v ČR

Stav k 30. 6. 2021



■ Netermínované účty ■ Termínové účty

Stav k 30. 6. 2024



■ Netermínované účty ■ Termínové účty

Zdroj: Zpracováno z údajů ČNB ARAD

Podle údajů AKAT stav peněžních prostředků investovaných do tuzemských a zahraničních otevřených podílových fondů obyvatelstvem a institucemi činil ke konci září tohoto roku 1 147,1 mld. Kč, což bylo o 289,3 mld. Kč více než ve stejném období roku 2023. Na fyzické osoby připadalo 89 % z celkového objemu podílových fondů. Posílení investic zaznamenaly meziročně hlavně dluhopisové fondy, akciové fondy a smíšené fondy. Větší objem majetku byl oproti zahraničním fondům ve fondech domácích (69,0 % z celkových investic).

C. VÝVOJ NA POČÁTKU 4. ČTVRTLETÍ 2024 A PREDIKCE NA DALŠÍ OBDOBÍ

Dynamika růstu ekonomiky se v průběhu 3. čtvrtletí roku 2024 mírně zvýšila. Lze předpokládat obdobné tempo růstu i ve 4. čtvrtletí minulého roku. Hlavní příčinou růstu HDP by měla být zejména konečná spotřeba domácností (v důsledku reálného zvyšování příjmů domácností). V letošním roce, po robustnějším růstu všech složek HDP, by vzestup hrubého domácího produktu mohl oscilovat kolem 2,4 %.

Za celý rok 2024 je očekáván (oproti roku 2023) mírný kladný růst HDP a v roce 2025 (za příznivých podmínek) další zvýšení meziroční růstu HDP v rozsahu cca 2,0 % až 2,8 %.

Z oblastí ovlivňujících příjmy domácností jsou prozatím jedinými dostupnými údaji základní data o mzdách v průmyslu a stavebnictví za první dva měsíce 4. čtvrtletí loňského roku, z nichž vyplynuly tyto dílčí poznatky:

- v říjnu a listopadu 2024 došlo v odvětví průmyslu v podnicích s 50 a více zaměstnanci k meziročnímu poklesu průměrného evidenčního počtu zaměstnanců v obou měsících shodně o 2,4 %; ve stavebních podnicích (s 50 a více zaměstnanci) se jejich počet meziročně v říjnu snížil o 2,1 % a v listopadu o 1,9 %,
- průměrná měsíční nominální mzda těchto zaměstnanců v průmyslu v říjnu meziročně vzrostla o 7,6 % (reálně o 4,7 %) a v listopadu (kdy činila 54 538 Kč) se zvýšila nominálně o 4,9 % (reálně o 2,0 %). Ve stavebních podnicích se zvýšila průměrná měsíční nominální mzda výše uvedených zaměstnanců v říjnu meziročně o 10,1 %, resp. v listopadu o 5,7 % a dosáhla v absolutním vyjádření 63 827 Kč. K meziročnímu nárůstu došlo ve stavebnictví u reálné mzdy v říjnu o 7,1 % a v listopadu o 2,8 %.

Přírůstek průměrné nominální mzdy v národním hospodářství ČR by podle aktuální predikce mohl v roce 2024 dosáhnout cca 6,9 % a v roce 2025 by se mohl pohybovat kolem 6,2 %. Reálná mzda by mohla při zohlednění predikované míry cenové inflace (viz dále) zaznamenat nárůst v roce 2024 o cca 4,4 % a v roce 2025 o cca 3,9 %.

Podle dostupných údajů dosáhl v roce 2024 celkový objem sociálních příjmů 875,7 mld. Kč.

V rámci sociálních příjmů byly u největší položky, tj. důchodů vykázány údaje o průměrné výši samostatně vypláceného starobního důchodu, která v prosinci 2024 činila 20 736 Kč, tj. o 2,1 % více než před rokem.

Podle statistických údajů o vyplácených důchodech dosáhla v roce 2024 průměrná výše samostatně vypláceného starobního důchodu 20 706 Kč.

K 31. prosinci 2024 evidoval Úřad práce ČR celkem 306,5 tis. uchazečů o zaměstnání, což je o 27,3 tis. osob více než před rokem. Podíl nezaměstnaných osob činil 3,8 %.

V roce 2025 by se podíl nezaměstnaných osob mohl podle aktuální predikce pohybovat v intervalu 3,6 až 3,9 %.

Úhrnná cenová hladina vzrostla ve 4. čtvrtletí 2024 proti 3. čtvrtletí 2024 o 0,1 %. Mezičtvrtletní vývoj ovlivnilo zejména zvýšení cen v oddíle potraviny a nealkoholické nápoje a v oddíle bydlení. Proinflační vliv měly rovněž oddíly odívání a obuv a stravování a ubytování. K nejvýraznějšímu poklesu cen došlo v oddíle rekreace a kultura.

V meziročním pohledu byl ve 4. čtvrtletí 2024 vykázán přírůstek o 2,9 % (což bylo o 0,6 p. b. více než ve 3. čtvrtletí). Cenový vývoj ovlivnilo zejména zrychlení nárůstu cen v oddíle bydlení a přechod z poklesu na růst u oddílu potraviny a nealkoholické nápoje. Opačný dopad mělo naopak zpomalení cenového růstu v oddíle doprava.

Cenová inflace dosáhla v průměru za celý rok 2024 úrovně 2,4 %.

Na začátku roku 2024 došlo k poklesu meziročního růstu indexu spotřebitelských cen zejména vlivem vysoké srovnávací základny z ledna 2023. Z pohledu dlouhodobého průměru však byla meziměsíční cenová dynamika v samotném úvodu roku zvýšená vlivem působení netržních faktorů (regulační a administrativní opatření). U regulovaných cen došlo k dalšímu znatelnému nárůstu v březnu, kdy se projevilo zvýšení poplatku za dálniční známku. V rámci tržních cen byl v únoru a březnu zaznamenán proinflační vliv u pohonných hmot. Tento trend se však změnil a v posledních měsících ceny pohonných hmot klesaly. Náklady na potraviny byly v 1. pololetí klesající, od července však ceny meziměsíčně rostly a v září již poprvé v roce 2024 vzrostly i meziročně. V prosinci se vlivem velmi nízké srovnávací základny z konce předminulého roku celkový meziroční index mírně zvýšil.

V roce 2025 je očekáván mírný cenový vývoj v blízkosti inflačního cíle ČNB. Lze předpokládat, že u cen energií budou nadále působit dvě protichůdné tendence. Dojde k poklesu tržních cen, ale opačně bude působit regulovaná složka výsledné ceny. Proinflační dopady bude mít rovněž zvýšení ceny dálniční známky a spotřebních daní (lích, tabák). Rizika zvýšené inflace plynou rovněž z nestabilní zahraničně-politické situace a možnosti změn v mezinárodním obchodě. Naopak národní ekonomická situace by měla vytvářet pouze mírné inflační tlaky.

Průměrná míra cenové inflace by se měla v roce 2025 pohybovat v intervalu 1,7 až 2,7 % (střed 2,2 %).

Dříve popsané hlavní tendence ve vývoji peněžních půjček se v říjnu a listopadu 2024 výrazně nezměnily. Stav bankovních úvěrů domácností byl v listopadu vyšší proti září o 28,9 mld. Kč a více než dvě třetiny z uvedeného růstu představovaly úvěry na bydlení (+20,8 mld. Kč); celkový stav úvěrů domácností u bank činil ke konci listopadu 2 366,3 mld. Kč.

Přírůstek bankovních úspor domácností za první dva měsíce 4. čtvrtletí 2024 činil 27,7 mld. Kč (na celkový objem 3 873,5 mld. Kč) a meziroční dynamika růstu zůstala oproti září beze změny. Zvýšení oproti září zaznamenaly netermínované vklady (+43,8 mld. Kč), naopak celkový objem termínových vkladů poklesl (-16,1 mld. Kč).

Postupné snižování úrokových sazeb a stabilizovaná inflace může mít vliv na budoucí vývoj půjček a vkladů. Je možné, že v následujících měsících se to však více projeví na úvěrech domácností, kde by mohly posilovat úvěry na bydlení. Vzhledem k nižšímu úročení vkladů nelze vyloučit mírné zpomalení aktuální dynamiky růstu úspor.

Vybrané ukazatele národního hospodářství v letech 2023 až 2025 (v %)

Ukazatel	2023 skutečnost	2024 predikce/skutečnost ¹⁾	2025 predikce
Hrubý domácí produkt (ve stálých cenách) ²⁾	-0,1	1,1 (0,8 - 1,4)	2,4 (2,0 - 2,8)
Průměrná roční míra cenové inflace	10,7	2,4	2,2 (1,7 - 2,7)
Průměrná nominální mzda v NH ³⁾	8,0	6,9 (6,4 - 7,4)	6,2 (5,2 - 7,2)
Podíl nezaměstnaných osob ⁴⁾	3,6	3,8	3,7 (3,6 - 3,8)

¹⁾ Údaje o průměrné roční míře inflace a podílu nezaměstnaných osob jsou skutečností vycházející z dat ČSÚ, resp. MPSV

²⁾ Údaj je uveden bez očištění o nestejný počet pracovních dní

³⁾ Průměrná mzda vykazovaná ČSÚ na přepočtené počty zaměstnanců v celém národním hospodářství

⁴⁾ Podíl nezaměstnaných osob vyjadřující podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15-64 let k obyvatelstvu stejného věku (roční průměr)

Poznámka: Skutečnost je převzata z údajů ČSÚ, resp. MPSV (u PNO), predikce jsou odhadem MPSV

* * *